

Notat

Hva betyr ACER for Norges råderett over energipolitikken?

Foto: Leif Martin Kirknes

20. desember 2017

Offentlig kontroll over nasjonal energipolitikk

EL og IT Forbundet er grunnleggende positiv til et regionalt og europeisk samarbeid innen energisektoren. Et slikt samarbeid er viktig av flere grunner, deriblant norsk forsyningssikkerhet, en kraftutveksling som er økonomisk lønnsom for Norge samt rollen norsk fornybar kraft kan spille i den europeiske overgangen fra fossil til fornybar energi. Kraftutveksling vil være nærmest umulig uten samarbeid på tvers av landene. Grunnleggende og avgjørende er også prinsippet om suverenitet og nasjonal selvråderett over kritisk infrastruktur og norsk energiproduksjon- og distribusjon. EL og IT Forbundet er derfor bekymret over deler av forslagene som nå foreligger som følge av tredje energimarkedspakke og mener at flere forhold må avklares.

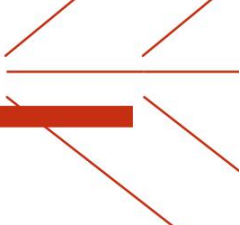
Forordning om ACER og ESAs oppfølging

EL og IT Forbundet er først og fremst bekymret for konsekvensene ved opprettelsen av ACER, samarbeidsbyrået for energireguleringsmyndigheter og myndigheten ESA vil ha ovenfor norske reguleringsmyndigheter til å gjennomføre bindene og likelydende pålegg som de fattet i ACER. Dette er således en utvidelse av oppgaveporteføljen for ESA. Vedtak i ACER skal fattes gjennom simpelt flertall og Norge vil deltagelsesrett, men ikke stemmerett; begge forhold er problematiske. ACER skal kunne fatte vedtak der reguleringsmyndigheter i to eller flere medlemsland ber om det eller der disse ikke kommer til enighet innen seks måneder. Strategi- og beslutningsmyndighet innen energisektoren vil som følge av dette foretas av i fora hvor Norge vil ha minimal innflytelse. Med stemmerett i ACER vil Norges innflytelse være større, men også dette medfører å avgi styringsrett.

Videre er det en bekymring for hvordan den videre utviklingen av energiunionen ytterligere vil kunne forsterke en flytting av strategi- og beslutningsmyndighet fra nasjonalt nivå til overnasjonalt nivå.

Departementets lovavdeling vurderer at ESAs rolle i å fatte vedtak mot nasjonale myndigheter etter ACER-forordningen ikke er å anse som myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand. EL og IT Forbundet er bekymret for at beslutningene som skal foretas i ACER, og deretter av ESA ovenfor Norges reguleringsmyndighet, er av så vidtrekkende betydning at det fratrukker norske myndigheter mulighet til å drive selvstendig politikkutvikling og myndighetsutøvelse innen energisektoren:

EL og IT Forbundet mener det i realiteten kan være snakk om en reell myndighetsoverføring til et overnasjonalt organ, og mener dette må utredes nærmere og eventuelt behandles etter Grunnlovens § 115, med krav om tre

fjerdedels flertall. EL og IT Forbundet mener også det er uklart hvilken rolle ACER og ESA vil ha ovenfor Norge ved en reservasjon mot innføring av forordningen. Videre er ESAs rett til å kreve utlevering av informasjon og bøteleggelse ved manglende etterfølgelse av pålegg utledet av Kommisjonens kompetanse i tilsvarende saker i den forbindelse vurdert til å være "lite inngripende" myndighetsoverføring. Saken skal derfor slik den foreligger nå behandles etter Grunnlovens § 26, med alminnelig flertall. EL og IT Forbundet mener overføring av både vedtakskompetanse ovenfor private rettssubjekter og strategi- og beslutningskompetanse overfor nasjonale myndigheter skal vurderes behandlet etter Grunnlovens § 115.

Forordning om grensekryssende krafthandel

I forordningen om grensekryssende krafthandel er det foretatt innstramminger i hvilke formål inntekter fra flaskehalsinntekter kan brukes til. Det er bekymringsfullt hvis denne type inntekter ikke lenger kan brukes til blant annet utjevning av nettleia, og hvis mulighet for unntak blir for strengt.

Uavhengig regulatormyndighet

Gjennom implementeringen av tredje elmarkedsdirektiv vil NVE få rollen som uavhengig regulatormyndighet.

Handlingsrommet for politisk styring vil, som påpekes i proposisjonen, i større grad styres gjennom forskrifter som så skal tolkes og praktiseres gjennom den uavhengige regulatormyndigheten. Forbundet er bekymret for deler av den fortolkende og utøvende energipolitikken flyttes fra departementet til en uavhengig myndighet, til tross for at departementet legger til grunn at endringen ikke er til hinder for en generell energipolitisk styring av sektoren. EL og IT Forbundet stiller spørsmål ved den antagelsen grunnet ESAs myndighetsutøvelse ovenfor NVE som uavhengig regulatormyndighet.

Ved uenighet mellom ACER og ESA kan saken henvises til EØS-komiteen og/eller EFTA-domstolen for prøving. EL og IT Forbundet er bekymret for at en slik tvisteløsningsmekanisme vil bidra til en ytterligere forflytning av strategi- og beslutningsmyndighet vekk fra nasjonalt nivå.

Kommisjonen

Kommisjonen skal kunne vedta regler for investeringsincentiver for utenlandsforbindelser, samt bindende retningslinjer for hva den anser som nødvendig grad av harmonisering. EL og IT Forbundet er bekymret for at dette vil påvirke Norges mulighet til selv å definere hva som er samfunnsøkonomisk

lønnsomt i eventuell videre utbygging av kraftutvekslingskabler, og hvordan regelverket knyttet til økonomiske investeringer skal fungere.

Politisk arbeid

De to proposisjonene skal behandles i energi- og miljøkomiteen i februar, med åpen høring 2. februar. Forbundet jobber aktivt opp mot politiske partier og andre organisasjoner i saken. Spørsmålene nedenfor danner grunnlaget for mye av dette arbeidet, og er brukt som utgangspunkt for spørsmål stilt til statsråden på vegne av energi- og miljøkomiteen.

Bruk gjerne spørsmålene for å ta opp saken med lokale politikere og stortingsrepresentanter.

- Kan Norge reservere seg mot ACER-forordningen samtidig som man innlemmes i den europeiske energiunionen?
- Hvis så, vil ESA fortsatt ha myndighet til å rette vedtak mot norske myndigheter som følge av vedtak i ACER?
- I hvilken grad vil implementeringen av tredje energimarkedspakke påvirke Norges reelle mulighet til å fatte nasjonale beslutninger om norsk energipolitikk sammenlignet med dagens situasjon?
- Hvor langt strekker ACERs (ESAs) myndighet seg ovenfor uavhengig reguleringsmyndighet til hva gjelder forhold som fram til nå har vært underlagt nasjonale beslutninger, eksempelvis nivået på kapasitet til kraftutveksling eller behov for ytterligere infrastruktur?
- Vil implementering av forordningen medføre at Norge fratras mulighet til å beslutte hva flaskehalsinntekter skal brukes til, herunder nettleie?
- I hvilken grad vil denne tvisteløsningsmekanismen bidra til å sikre muligheten for en nasjonal og uavhengig energipolitikk?
- Vil NVE som uavhengig reguleringsmyndighet kunne fatte vedtak knyttet til kraftutveksling og infrastruktur på tvers av politiske føringer?
- Kan Kommisjonens retningslinjer gripe inn i Norges vurdering av behov for ytterligere utenlandskapasitet?
- Kan Kommisjonen vedtak virke inn på de nasjonale økonomiske rammebetingelsene for utlandskabler?

Foto: Colourbox

ELog IT
Forbundet